

In deze doekjes komt de milde zachte schoonheid van zijne huiselijkheid en afgezonderdheid geheel tot uiting. En hoe kan het anders ! Juist iemand als Fantin moest zich het meest innerlijk vrij gevoelen tegenover dingen in kamers; dan opende zich voor hem de mogelijkheid, zich zelf te vinden en van dat beginpunt uit te stijgen tot een plan, waarin de beperking van zijn aard niet als een tekort maar als een noodzakelijke grens werd ondervonden, waaroverheen zijn diepste wezenlijkheid als een onnoembare, onbepaalbare zekerheid gelegen was.

De onomschrijfbaar wonderlijkheid, die niet uit zielsbijzonderheden kan worden verklaard, noch door beelden geschouwd, slechts beeldloos, droomloos, ontvliedend alle zwaarte, boven de toppen van de hoogste heffingen in ons positieve leven, woordloos is, heeft aan alle scheppingen, die dieper wortelen dan dicht onder de oppervlakte, iets van haar glans in de wereld meegegeven.

De stillezens van Fantin schitteren niet, als die van Vollon, door een weergaloos begaafde schilderwijze; ze hebben de geniale gloeiende hartstochtelijkheid en de lichtende klaarte van den lateren Verster niet; ze zijn de gelijken niet van Van Beijeren, Heda noch Kalf; ook Chardin heeft een omvangrijker vermogen en een klaarder, puntiger geest; maar het moet wel zijn, dat iets van den glans van die tot in het wonderlijke gestegen levenssublimeering deelachtig is geworden aan Fantin.

Hoe zou hij anders van die eenvoudige stillezens hebben kunnen schilderen, die niet braaf en fijn zijn, als van Bonvin, maar vol gratie en eenvoudigheid, niet schuchter en ijl, maar teeder en stil-vurig.

Wat in zijn beste portretten is, leeft ook in die bloemstukken; er is een eerbiedige liefde, een zelfde affiniteit tot met zorg gekozen intieme dingen van gratielijke schoonheid in, die houding geeft en afdwingt. Hij houdt van die oude, hooge, smalle vazen, slank en strak; hij houdt er van die tegen het kamerdiep te zien, in het stille maar niet onklare licht. Hij kent de heimelijke aandoeningen, die voor een mensch van zeer bepaalde dingen uitgaan, hij weet hoe de uren ieder een eigenheid hebben, hoe een mensch bespeeld wordt door zijne omgeving en hoe de kleur, die hij laat zien, de klank die hij laat hooren, de verstrengelde werking is van een buitenste en een binnenste, die het wezenlijke, omfloersd, kan overdragen.

Hij heeft de stemming in zijn stillezens, maar nog niet bewust als een hanteerbare waarde, zooals deze later, in dat tweede deel van de vorige eeuw, met volle menscheijkheid zal binnenstroomen. Alle gevoeligheid bleef adem bij Fantin. Hij schreef eens aan zijn moeder: „je ne fais pas grand bruit de mes affections, je ne comprends pas les grandes protestations, mais j'aime bien. Je suis très malheureux même de ne pouvoir pas dire ce que je sens.” En ook dit: „mais cacher ce que j'éprouve est une chose que je ne peux empêcher, et les affections demandent, je crois du mystère et